

EBA/GL/2020/13

2020 m. rugsėjo 30 d.

Gairės

dėl atitinkamų sektorių pozicijų pogrupių,
kuriems kompetentingos arba
paskirtosios institucijos gali taikyti
sisteminės rizikos rezervą pagal
Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio
5 dalies f punktą

1. Atitiktis gairėms ir pranešimo pareiga

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateiktos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos kompetentingos institucijos arba, kitu atveju, Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 3 dalyje² nurodytos paskirtosios institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia yra skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos arba paskirtosios institucijos ne vėliau kaip (10.01.2021) privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos arba paskirtosios institucijos iki šio termino nepateiks jokie pranešimo, EBI laikys, kad jos rekomendacijų nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti el. pašto adresu compliance@eba.europa.eu užpildžius EBI interneto svetainėje pateiktą formą ir įrašius nuorodą „EBA/GL/2020/13“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turintys reikiamus įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų arba paskirtųjų institucijų vardu. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

2. Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

Dalykas

5. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 6 dalį šiose gairėse nurodomi atitinkami sektorių pozicijų pogrupiai, kuriems atitinkama institucija gali taikyti sisteminės rizikos rezervą pagal tos direktyvos 133 straipsnio 5 dalies f punktą.
6. Be to, šiose gairėse išsamiau apibūdinamas sisteminės rizikos rezervo taikymas minėtiems sektorių pozicijų pogrupiams pagal Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnį, visų pirma, šių sektorių pozicijų keliamos rizikos sisteminė svarba, sisteminės rizikos rezervo sąveika su kitomis makroprudencinėmis priemonėmis ir abipusiškumas.

Taikymo sritis

7. Šios gairės taikomos, kai pagal Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnį atitinkama institucija nustato įstaigoms reikalavimą turėti sisteminės rizikos rezervą bet kuriam tos direktyvos 133 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytų sektorių pozicijų pogrupiui valstybėje narėje.

Kam skirtos šios gairės

8. Šios gairės skirtos kompetentingoms institucijoms, apibrėžtoms Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies i punkte, arba, kitu atveju, paskirtosioms institucijoms, nurodytoms Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 3 dalyje (toliau kartu – „atitinkamos institucijos“).

Apibrėžtys

9. Jei nenurodyta kitaip, Direktyvoje 2013/36/ES arba Reglamente (ES) 575/2013³ vartojami ir apibrėžti terminai šiose gairėse turi tokią pat reikšmę. Be to, gairėse vartojamos šios apibrėžtys:

Komercinės paskirties nekilnojamas turtas – bet koks nekilnojamas turtas, kuris nėra gyvenamosios paskirties nekilnojamas turtas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 75 punkte.

Vartojimo kreditas – vartojimo kreditas, kaip apibrėžta Europos Centrinio Banko reglamento (ES) Nr. 1071/2013 2 priedo 2 dalies 2 kategorijoje⁴.

Pozicijos matmuo – specifinė pozicijos savybė.

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

⁴ 2013 m. rugsėjo 24 d. Europos Centrinio Banko reglamentas (ES) Nr. 1071/2013 dėl pinigų finansų įstaigų sektoriaus balanso (nauja redakcija) (ECB/2013/33) (OL L 297, 2013 11 7, p. 1).

Pozicijos matmens elementas – pozicijos matmens dalis.

Finansų bendrovė – finansų bendrovė, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 549/2013 A priedo 2.55 punkte⁵.

Paskolos užsienio valiuta – tai skolinimas užsienio valiuta, kaip apibrėžta EBI gairėse dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos⁶.

Valdžios sektorius – valdžios sektorius, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 549/2013 A priedo 2.111 punkte.

Institucinis vienetas – institucinis vienetas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 549/2013 A priedo 1.57 punkte.

Juridinis asmuo – juridinis asmuo, kaip apibrėžta Europos Centrinio Banko reglamento (ES) 2016/867 5 punkte⁷.

Fizinis asmuo – fizinis asmuo, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 549/2013 A priedo 2.118 punkte.

Ne finansų bendrovė – ne finansų bendrovė, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 549/2013 A priedo 2.45 punkte.

Neveiksni pozicija – pozicija, priskirta neveiksnių pozicijų klasei, kaip apibrėžta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 680/2014 V priedo 2 dalies 213–219 punktuose⁸.

Atitinkama institucija – kompetentinga institucija arba, jei taikoma, paskirtoji institucija, nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 3 dalyje.

Gyvenamosios paskirties nekilnojamasis turtas – gyvenamosios paskirties nekilnojamasis turtas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 75 punkte.

Mažmeninės pozicijos – pozicijos, kurias galima priskirti mažmeninių pozicijų klasei pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 123 straipsnį.

Sektorių pozicijos – pozicijų kategorijos, nustatytos Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 5 dalies b punkto b papunktyje.

⁵ 2013 m. gegužė 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).

⁶ EBI/GL/2014/13 su pakeitimais.

⁷ 2016 m. gegužės 18 d. Europos Centrinio Banko reglamentas (ES) 2016/867 dėl neapibendrintų kredito ir kredito rizikos duomenų rinkimo (ECB/2016/13) (OL L 144, 2016 6 1, p. 44).

⁸ 2014 m. balandžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 680/2014, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 575/2013 nustatomi įstaigų priežiūros ataskaitų teikimo techniniai įgyvendinimo standartai (OL L 191, 2014 6 28, p. 1).

Bendras skolos ir EBITDA (pajamų neatskaičius palūkanų, mokesčių, nusidėvėjimo ir amortizacijos) santykis – visos skolos ir EBITDA santykis, kaip apibrėžta ECB gairių dėl sandorių su finansiniu svertu (2017 m. gegužės mėn.) 3 skirsnyje.

Neužtikrinta pozicija – pozicija, kuri nėra užtikrinta turto suvaržymu, hipoteka ar kita užtikrinimo priemone, naudotina tuo atveju, kai skolininkas neatlieka mokėjimo.

3. Įgyvendinimas

Taikymo data

10. Šios gairės taikomos nuo 2020 m. gruodžio 29 d.

4. Sektorių pozicijų pogrupių nustatymo kriterijai

11. Kaip numatyta 5 ir 7 skirsniuose, taikydamos sisteminės rizikos rezervą pagal Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 4 dalį ir 5 dalies f punktą, atitinkamos institucijos turėtų nustatyti sektoriaus pozicijų pogrupį (-ius), sujungdamos po vieną elementą ar elemento dalį iš kiekvieno iš šių pozicijų matmenų:

- a. skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšies;
- b. pozicijos rūšies ir
- c. įkaito rūšies

Kiekvieno matmens elementų sąrašas, įskaitant jų suskirstymą, pateiktas 6 skirsnyje.

12. Be 11 dalyje nurodyto mažiausio matmenų rinkinio, atitinkamos institucijos, siekdamos užkirsti kelią makroprudencinei arba sisteminei rizikai ir ją sumažinti, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 133 straipsnio 1 dalyje, prireikus, tinkamai pagrįstais atvejais ir proporcingai gali toliau derinti pasirinktus 11 dalyje nurodytų matmenų elementus arba elementų dalis su vienu elementu arba elemento dalimi iš bet kurių toliau nurodytų susijusių pomačių:

- a. ekonomine veikla (matmens „skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšies“ elementas „juridinis asmuo“);
- b. rizikos pobūdžiu (matmuo „pozicijos rūšis“) ir
- c. geografine vietoje (matmuo „įkaito rūšis“).

Kiekvieno pomačio elementų sąrašas, įskaitant jų suskirstymą, pateiktas 6 skirsnyje.

13. Nukrypdamos nuo 12 dalies, atitinkamos institucijos prireikus gali derinti du pomačio „rizikos pobūdis“ elementus, jei dėl tikslinio sektorių pozicijų pogrupio kylanti rizika yra sisteminės svarbos pagal 5 skirsnį.

14. Šiame skirsnyje nurodytų matmenų ir pomačių elementų bei elementų dalių galimų derinių pavyzdžiai pateikti 2 priede.

5. Rizikos, kylančios dėl sektorių pozicijų pogrupių, sisteminės svarbos vertinimo kriterijai

15. Atitinkamos institucijos, nustatydamos sektorių pozicijų pogrupį, kuriam jos gali taikyti sisteminės rizikos rezervą, turėtų apsvarstyti, ar yra pagrindo pradėti kaupti sektorių sisteminės rizikos rezervą remiantis rizikos, kylančios dėl sektorių pozicijų pogrupio, kuriam tą rezervą jos nori taikyti, sisteminė svarba, atsižvelgiant į įvairius šaltinius, iš kurių, nacionalinio

finansinio stabilumo požiūriu, ši rizika gali kilti, ir vengti pernelyg detalaus sektoriaus sisteminės rizikos rezervo taikymo.

16. Taikydamos 15 dalį, atitinkamos institucijos turėtų atlikti kiekybinį ir kokybinį rizikos, kylančios dėl sektorių pozicijų pogrupio, sisteminės svarbos vertinimą, įskaitant reikšmingumo ribų nustatymą tam tikrais atvejais.

17. Atlikdamos 16 dalyje nurodytą vertinimą, atitinkamos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos kriterijus:

- a. dydį;
- b. rizikingumą ir
- c. tarpusavio sąsajas.

5.1. Dydis

18. Atitinkamos institucijos turėtų apvarstyti, ar sektorių pozicijų tikslinio pogrupio dydis gali kelti didelę riziką konkrečios valstybės narės finansų sistemai ir realiajai ekonomikai. Šiuo tikslu atitinkamos institucijos gali atsižvelgti į santykinį pogrupio dydį, palyginti su visu šalies bankų sistemos turtu, visu pagal riziką įvertintu šalies bankų sistemos turtu, visu šalies bankų sistemos kapitalu ir su šalies ekonomikos BVP. Prireikus atitinkamos institucijos taip pat gali atsižvelgti į kitus aspektus, pavyzdžiui, tam tikrų pozicijų rinkos struktūrą.

5.2. Rizikingumas

19. Atitinkamos institucijos turėtų apvarstyti, ar tikslinio pozicijų pogrupio kredito, rinkos ir likvidumo rizika yra susijusi su nuostolių, atsirandančių dėl šio pogrupio, dydžiu. Vertinant rizikingumą galima atsižvelgti į praeities nuostolių / vertės sumažėjimo lygius, įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės / nuostolių dėl įsipareigojimų neįvykdymo pokyčius, vertės koregavimus ir rinkos pokyčius. Turint omenyje prevencinį makroprudencinių rezervų pobūdį, taip pat galima atsižvelgti į perspektyvas įvertinančius rodiklius, įskaitant nuostolius dėl neigiamų makroekonominių pokyčių.

5.3. Tarpusavio sąsajos

20. Atitinkamos institucijos turėtų apvarstyti, ar kiti pozicijų pogrupiai arba finansų rinkų dalyviai tiesiogiai ir (arba) netiesiogiai priklauso nuo sektorių pozicijų tikslinio pogrupio ir ar tiksliniame pogrupyje atsiradus rizikai galėtų kilti neigiamas tiesioginis ir (arba) netiesioginis reikšmingas šalutinis poveikis kitoms pozicijoms arba finansų rinkų dalyviams.

6. Matmenų ir pomačių klasifikavimas

21. Prie 4 skirsnyje nurodytų sektorių pozicijų pogrupio matmenų ir pomačių turėtų būti priskirti šiame skirsnyje nurodyti elementai. Matmenų ir susijusių pomačių bei jų elementų, kurie pagal

šias gaires turėtų būti naudojami konkrečiam sektoriaus pozicijos pogrupiui nustatyti, apžvalga pateikta 1 priede.

6.1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis

22. Matmuo „skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis“ turėtų apimti vieną iš dviejų elementų:

6.1.1. juridinį asmenį arba

6.1.2. fizinį asmenį.

23. Elementas „juridinis asmuo“ turėtų apimti šias elementų dalis:

6.1.1.1. ne finansų bendroves;

6.1.1.2. finansų bendroves;

6.1.1.3. valdžios sektoriaus institucijas.

6.1.a. Ekonominė veikla

24. Pomatis „ekonominė veikla“ turėtų apimti ekonominę veiklą, identifikuojamą pagal abėcėlinį kodą bendro statistinio Europos bendrijos ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus (NACE 2 red.) pirmajame lygmenyje (sekcijose), kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1893/2006⁹ 1 priede.

6.2. Pozicijos rūšis

25. Matmuo „pozicijos rūšis“ turėtų apimti šiuos elementus:

6.2.1. visas pozicijas;

6.2.2. mažmenines pozicijas ir

6.2.3. pozicijas, kurios nėra mažmeninės.

26. Remiantis Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 680/2014¹⁰ II ir IV prieduose nustatyta klasifikacija, gali būti svarstomas tolesnis suskirstymas pagal šias priemones:

a. balansinius straipsnius:

⁹ 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1893/2006, nustatantis statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentas dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1).

¹⁰ 2014 m. balandžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 680/2014, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 575/2013 nustatomi įstaigų priežiūros ataskaitų teikimo techniniai įgyvendinimo standartai (OL L 191, 2014 6 28, p. 1).

- i. nuosavo kapitalo priemonės,
- ii. skolos vertybinius popierius ir
- iii. paskolas bei išankstinius mokėjimus;
- b. nebalansinius straipsnius:
 - iv. suteiktus kreditavimo įsipareigojimus,
 - v. suteiktas finansines garantijas ir
 - vi. kitus suteiktus įsipareigojimus.

27. Priemonė „paskolos ir išankstiniai mokėjimai“ turėtų apimti:

- iii.a paskolas užsienio valiuta ir
- iii.b vartojimo kreditą.

6.2.a. Rizikos pobūdis

28. Į pomatį „rizikos pobūdis“ turėtų būti įtraukti šie elementai:

- 6.2.a.1. neveiksni pozicija;
- 6.2.a.2. rizikos koeficientas;
- 6.2.a.3. bendras skolos ir EBITDA santykis (tik juridiniams asmenims);
- 6.2.a.4. paskolos ir įkeičiamo nekilnojamojo turto vertės santykis (angl. *loan-to-value ratio*, LTV);
- 6.2.a.5. paskolos ir pajamų santykis (angl. *loan-to-income ratio*, LTI) (tik fiziniams asmenims);
- 6.2.a.6. įsiskolinimo ir pajamų santykis (angl. *debt-to-income ratio*, DTI) (tik fiziniams asmenims) ir
- 6.2.a.7. vidutinės įmokos pagal skolinius įsipareigojimus ir pajamų santykis (angl. *debt service-to-income ratio*, DSTI) (tik fiziniams asmenims).

6.2.a.4–6.2.a.7 elementuose turėtų būti laikomasi jų matavimo ir apskaičiavimo metodų bei apibrėžčių, nustatytų Rekomendacijos ESRV/2016/14 dėl duomenų apie nekilnojamąjį turtą spragų užpildymo, su pakeitimais, padarytais 2019 m. kovo 21 d. Europos sisteminės rizikos valdybos rekomendacija (ESRV/2019/3), IV ir V prieduose.

6.2.a.1–6.2.a.7 elementuose turėtų būti nurodyta ribinė vertė, kuri turėtų būti arba neturėtų būti viršyta nustatant pozicijų pogrupį.

6.3. Įkaito rūšis

29. Matmuo „įkaito rūšis“¹¹ turėtų apimti vieną iš šių elementų:

- 6.3.1. užtikrintus / užtikrintus įkaitu;
- 6.3.2. neužtikrintus.

30. Elementas „užtikrintas / užtikrintas įkaitu“ turėtų būti skirstomas į:

- 6.3.1.1. visų rūšių įkaitus;
- 6.3.1.2. užtikrintus gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu;
- 6.3.1.3. užtikrintus komercinės paskirties nekilnojamoju turtu ir
- 6.3.1.4. užtikrintus kita priemone, kuri nėra nekilnojamasis turtas.

6.3.a. Geografinė vietovė

31. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1059/2003¹² I priede nustatytą Europos bendrą teritorinių statistinių vienetų klasifikatorių (angl. *Nomenclature of territorial units for statistics (NUTS)*) į pomatį „geografinė vietovė“ turėtų būti įtraukti šie elementai (teritoriniai vienetai):

- 6.3.a.1. valstybė narė (NUTS 1 lygmens teritorinis vienetas¹³);
- 6.3.a.2. valstybės narės regionas (NUTS 2 lygmens teritorinis vienetas) ir
- 6.3.a.3. ankstesnių teritorinių vienetų paregionis arba miestas (NUTS 3 lygmens teritorinis vienetas).

32. Derinant vieną pomačio „geografinė vietovė“ elementą su matmens „įkaito rūšis“ elementu arba elemento dalimi, pomatis „geografinė vietovė“ turėtų būti suprantamas taip:

- a) kai pozicija užtikrinta gyvenamosios arba komercinės paskirties nekilnojamoju turtu, pomatis yra konkreti nekilnojamojo turto vieta (regione, paregionyje ar mieste) valstybėje narėje arba visos toje valstybėje narėje užtikrintos pozicijos;
- b) kai pozicija užtikrinta priemone, kuri nėra nekilnojamasis turtas, fizinių asmenų atveju pomatis yra skolininko arba sandorio šalies gyvenamoji vieta (regione, paregionyje ar mieste) valstybėje narėje arba visos pozicijos, užtikrintos priemonėmis, kurios nėra nekilnojamasis turtas, toje

¹¹ Pateikimo tikslais neužtikrinta užtikrinimo priemonė klasifikuojama kaip įkaito rūšis.

¹² 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (OL L 154, 2003 6 21, p. 1) su pakeitimais.

¹³ Didesnių valstybių narių atveju NUTS 1 apima ne visą valstybę narę, bet jos regionus. Todėl šis lygis įtraukiamas kaip elementas, nors kai kurioms valstybėms narėms jis nebus aktualus.

valstybėje narėje, o juridinių asmenų atveju – konkreti juridinio asmens registruotos buveinės vieta (regione, paregionyje ar mieste) valstybėje narėje;

- c) kai pozicija neužtikrinta, fizinių asmenų atveju pomatis yra konkreti skolininko arba sandorio šalies gyvenamoji vieta (regione, paregionyje arba mieste) valstybėje narėje arba visos neužtikrintos pozicijos toje valstybėje narėje, o juridinių asmenų atveju – konkreti juridinio asmens registruotos buveinės vieta (regione, paregionyje ar mieste) valstybėje narėje.

7. Bendrieji sektorių pozicijų pogrupio nustatymo principai

33. Nustatydamas sektorių pozicijų pogrupį pagal 4–6 skirsnius, atitinkama institucija turėtų užtikrinti tinkamą makroprudencinės arba sisteminės rizikos, kylančios dėl tikslinio pogrupio, mažinimą ir nenumatytų pasekmių, atsirandančių dėl sisteminės rizikos rezervo taikymo šiam pogrupiui, pusiausvyrą.

34. Kitu atveju, kad būtų lengviau tinkamai nustatyti sektorių pozicijų pogrupius, kuriems gali būti taikomas sisteminės rizikos rezervas, ir visų pirma siekiant išvengti dubliavimosi ir dvigubo rizikos skaičiavimo, atitinkamos institucijos turėtų bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis.

7.1. Nepagrįsta sąveika su kitomis makroprudencinėmis priemonėmis

35. Taikydamos 32 dalį, atitinkamos institucijos visų pirma turėtų:

- a. užtikrinti, kad rizika, kurią siekiama sumažinti taikant pagal šias gaires nustatytą sektorių sisteminės rizikos rezervą, būtų aiškiai ir išsamiai apibrėžta;
- b. planuodamos pradėti taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą, atsižvelgti į jo sąveiką su kitomis įgyvendinamomis makroprudencinėmis priemonėmis ir ją apibrėžti, kad šis rezervas nebūtų nepagrįstai taikomas rizikai, jau sumažintai minėtomis makroprudencinėmis priemonėmis;
- c. vengti nepagrįstos sąveikos, galinčios atsirasti tarp sisteminės rizikos rezervų, tai pačiai sisteminei rizikai taikant kelis sisteminės rizikos rezervus (sektorių ir (arba) platesnės apimties sisteminės rizikos rezervą), arba naudojant tą patį elementą sektorių pozicijų pogrupiui nustatyti keliuose sektorių sisteminės rizikos rezervuose.

7.2. Abipusiškumas

36. Atitinkamos institucijos, nustatydamos atitinkamą sektorių pozicijų pogrupį, kuriam jos galėtų taikyti sisteminės rizikos rezervą, turėtų atsižvelgti į tai, kad:

- a. dėl pernelyg detalaus sektorių sisteminės rizikos rezervo taikymo kitoms valdžios institucijoms kils kliūčių veikti abipusiškumo pagrindais pagal Direktyvos 2013/36/ES 134 straipsnį, jei tikėtina, kad atitinkamų įstaigų vykdomas priemonės įgyvendinimas ir atitinkamų institucijų vykdoma tolesnė stebėseną bus susiję su didelėmis išlaidomis;
- b. dėl nesuderintų apibrėžčių įvairiose jurisdikcijose gali atsirasti duomenų spragų, todėl gali kilti problemų, susijusių su priemonės abipusiškumu, taigi ir su priemonės veiksmingumu. Siekdamos sumažinti tokias spragas, atitinkamos institucijos turėtų naudotis turimais duomenų šaltiniais.

37. Kad abipusiškumas būtų kuo paprastesnis taikančiosioms institucijoms, sisteminės rizikos rezervo normą aktyvuojančios valstybės narės atitinkamos institucijos turėtų stengtis pateikti visą informaciją (įskaitant apibrėžtis ir atitinkamus skaičiavimus), kuri, jų nuomone, yra svarbi, ir kurios negali gauti kitos valstybės narės, kad abipusiškumą taikančios institucijos galėtų tinkamai įvertinti, ar abipusiškai taikyti sisteminės rizikos rezervo normą.

38. Atitinkamos institucijos turėtų atsižvelgti į ESRV rekomendaciją 2015/2 dėl makroprudencinės politikos priemonių tarptautinio poveikio vertinimo ir savanoriško abipusiškumo ir prireikus abipusiškai taikyti kitose valstybėse narėse įgyvendinamas sisteminės rizikos rezervo priemones.

7.3. Informacijos atskleidimas

39. Atitinkamos institucijos turėtų siekti viešai paskelbti bet kokias taisykles ar bendrąsias gaires, įskaitant atitinkamais atvejais šių gairių 5 skirsnyje nurodytas reikšmingumo ribas, nustatytas siekiant įgyvendinti šių gairių nuostatas, jei tokios informacijos atskleidimas nekeltų pavojaus finansų sistemos stabilumui.

1 priedas. Visoms aukšto lygio sektorių pozicijoms taikomų matmenų ir pomačių sąrašas

(i) Mažmeninės pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu	(ii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos komercinės paskirties nekilnojamoju turtu	(iii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas ii punkte	(iv) Pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas i punkte;
1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis i. Fiziniai asmenys	1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis i. Ne finansų bendrovės ii. Finansų bendrovės iii. Valdžios sektoriaus institucijos	1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis i. Ne finansų bendrovės ii. Finansų bendrovės iii. Valdžios sektoriaus institucijos	1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis i. Fiziniai asmenys
	1.a. Ekonominė veikla i. NACE A-S sekcijos	1.a. Ekonominė veikla i. NACE A-S sekcijos	
2. Pozicijos rūšis i. Mažmeninės pozicijos	2. Pozicijos rūšis i. Visos pozicijos ii. Mažmeninės pozicijos iii. Kitos pozicijos, kurios nėra mažmeninės	2. Pozicijos rūšis i. Visos pozicijos ii. Mažmeninės pozicijos iii. Kitos pozicijos, kurios nėra mažmeninės	2. Pozicijos rūšis i. Visos pozicijos ii. Mažmeninės pozicijos iii. Kitos pozicijos, kurios nėra mažmeninės
<u>Pagal priemones</u> i. Nuosavo kapitalo priemonės ii. Skolos vertybiniai popieriai iii. Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	<u>Pagal priemones</u> i. Nuosavo kapitalo priemonės ii. Skolos vertybiniai popieriai	<u>Pagal priemones</u> i. Nuosavo kapitalo priemonės ii. Skolos vertybiniai popieriai	<u>Pagal priemones</u> i. Nuosavo kapitalo priemonės ii. Skolos vertybiniai popieriai iii. Paskolos ir išankstiniai mokėjimai

(i) Mažmeninės pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu	(ii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos komercinės paskirties nekilnojamoju turtu	(iii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas ii punkte	(iv) Pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas i punkte;
<ul style="list-style-type: none"> a. Paskolos užsienio valiuta b. Vartojimo kreditas iv. Suteikti kreditavimo įsipareigojimai v. Suteiktos finansinės garantijos vi. Kiti suteikti įsipareigojimai 	<ul style="list-style-type: none"> iii. Paskolos ir išankstiniai mokėjimai <ul style="list-style-type: none"> a. Paskolos užsienio valiuta iv. Suteikti kreditavimo įsipareigojimai v. Suteiktos finansinės garantijos vi. Kiti suteikti įsipareigojimai 	<ul style="list-style-type: none"> iii. Paskolos ir išankstiniai mokėjimai <ul style="list-style-type: none"> a. Paskolos užsienio valiuta iv. Suteikti kreditavimo įsipareigojimai v. Suteiktos finansinės garantijos vi. Kiti suteikti įsipareigojimai 	<ul style="list-style-type: none"> a. Paskolos užsienio valiuta b. Vartojimo kreditas iv. Suteikti kreditavimo įsipareigojimai v. Suteiktos finansinės garantijos vi. Kiti suteikti įsipareigojimai
2.a. Rizikos pobūdis	2.a. Rizikos pobūdis	2.a. Rizikos pobūdis	2.a. Rizikos pobūdis
<ul style="list-style-type: none"> i. Neveiksni pozicija ii. Rizikos koeficientas iii. Paskolos ir vertės santykis iv. Paskolos ir pajamų santykis v. Įsiskolinimo ir pajamų santykis vi. Skolos tvarkymo ir pajamų santykis 	<ul style="list-style-type: none"> i. Neveiksni pozicija ii. Rizikos koeficientas iii. Paskolos ir vertės santykis iv. Neveiksnių paskolų ir EBITDA santykis 	<ul style="list-style-type: none"> i. Neveiksni pozicija ii. Rizikos koeficientas iii. Paskolos ir vertės santykis iv. Neveiksnių paskolų ir EBITDA santykis 	<ul style="list-style-type: none"> i. Neveiksni pozicija ii. Rizikos koeficientas iii. Paskolos ir vertės santykis iv. Paskolos ir pajamų santykis v. Įsiskolinimo ir pajamų santykis vi. Skolos tvarkymo ir pajamų santykis
3. Įkaito rūšis	3. Įkaito rūšis	3. Įkaito rūšis	3. Įkaito rūšis
<ul style="list-style-type: none"> i. Užtikrinta gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu 	<ul style="list-style-type: none"> ii. Užtikrinta komercinės paskirties nekilnojamoju turtu 	<ul style="list-style-type: none"> i. Užtikrinta gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu iv. Užtikrinta kita priemone, kuri nėra nekilnojamas turtas v. Neužtikrinta 	<ul style="list-style-type: none"> i. Visų rūšių įkaičiai ii. Užtikrinta gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu iii. Užtikrinta komercinės paskirties nekilnojamoju turtu iv. Užtikrinta kita priemone, kuri nėra nekilnojamas turtas v. Neužtikrinta

(i) Mažmeninės pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu

(ii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, kurios yra užtikrintos komercinės paskirties nekilnojamoju turtu

(iii) Pozicijos juridinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas ii punkte

(iv) Pozicijos fizinių asmenų atžvilgiu, išskyrus nurodytas i punkte;

3.a. Geografinė vietovė

- i. Šalis (NUTS 1 lygmuo)
- ii. Regionas (NUTS 2 lygmuo)
- iii. Miestas (NUTS 3 lygmuo)

3.a. Geografinė vietovė

- i. Šalis (NUTS 1 lygmuo)
- ii. Regionas (NUTS 2 lygmuo)
- iii. Miestas (NUTS 3 lygmuo)

3.a. Geografinė vietovė

- i. Šalis (NUTS 1 lygmuo)
- ii. Regionas (NUTS 2 lygmuo)
- iii. Miestas (NUTS 3 lygmuo)

3.a. Geografinė vietovė

- i. Šalis (NUTS 1 lygmuo)
- ii. Regionas (NUTS 2 lygmuo)
- iii. Miestas (NUTS 3 lygmuo)

2 priedas. Kriterijų, pagal kuriuos nustatomi sektorių pozicijų pogrupiai, taikymo pavyzdžiai

40. Kaip taikyti šių gairių 4 skirsnyje pateiktus kriterijus sektorių pozicijų pogrupiams nustatyti, galima pavaizduoti šešiais pavyzdžiais. Visi pavyzdžiai pagrįsti prielaida, kad pogrupis yra svarbus sisteminiu požiūriu pagal šių gairių 5 skirsnį.

41. 1 pavyzdys. Tarkime, kad X šalyje vartojimo paskolų suma sudaro 25 % visų paskolų. Pastaraisiais metais ši dalis sparčiai didėjo (dėl pajamų paieškos), daugiausia dėl mažų garantuotų paskolų maržų ir paskolų teikimo sąlygų švelninimo. X šalyje prasidėjus nuosmukiui, dėl ekonominės aplinkos įtakos galėtų itin padidėti su vartojimo paskolų portfeliais susijusių įsipareigojimų neįvykdymo / mokėjimo terminų nesilaikymo atvejų skaičius. Šiuo atveju atitinkama institucija, prasidėjus ekonomikos atsigavimui, galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis = Fiziniai asmenys
2. Pozicijos rūšis = Visos vartojimo kredito pozicijos
3. Įkaito rūšis = Neužtikrinta

Tai yra KPD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytų ketvirtojo sektoriaus pozicijų pogrupis.

42. 2 pavyzdys. Tarkime, kad Y šalyje 70 % gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriaus būsto paskolų sutelkta sostinėje. Remiantis nacionalinių ir tarptautinių tyrimų duomenimis, sostinės (priešingai nei kaimo vietovių) nekilnojamojo turto rinka yra pervertinta. Be to, dėl žemos palūkanų normos reikšmingai padidėjo namų ūkių įsiskolinimas Y šalyje. Šiuo atveju atitinkama institucija galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininkas arba sandorio šalies sektoriaus rūšis = Fiziniai asmenys

2. Pozicijos rūšis	= Mažmeninės pozicijos
2.a. Rizikos pobūdis
4	= Paskolos ir įkeičiamo nekilnojamojo turto vertės santykis > 60 % ir įsiskolinimo ir pajamų santykis > 4
3. Įkaito rūšis	= Gyvenamosios paskirties nekilnojamasis turtas
3.a. Geografinė vietovė	= Sostinė

Tai yra KPD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytų pirmojo sektoriaus pozicijų pogrupis.

43.3 pavyzdys. Tarkime, kad Z šalyje 20 % visų paskolų, užtikrintų nekilnojamoju turto, tenka vietos žemės ūkio sektoriui. Bendra skolinimo suma, užtikrinta nekilnojamoju turto, Z šalyje yra didesnė nei šalies BVP. Šioje šalyje žemės ūkio sektorius nėra pelningas. Dauguma šio sektoriaus pozicijų yra susijusios su labai įsiskolinusiais skolininkais, kurie taip pat itin jautriai reaguoja į palūkanų normų padidėjimą. Z šalyje šis pozicijų pogrupis kelia sisteminę riziką. Atitinkama institucija galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis	= Ne finansų bendrovės
1.a. Ekonominė veikla	= NACE A sekcija
2. Pozicijos rūšis	= Visos paskolų ir išankstinių mokėjimų pozicijos
2.a. Rizikos pobūdis	= Skolos ir EBITDA santykis > 4
3. Įkaito priemonės rūšis	= Komerčinės paskirties nekilnojamasis turtas

Tai yra antrojo sektoriaus pozicijų, nurodytų KRD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte, pogrupis.

44.4 pavyzdys. Tarkime, kad W šalyje bendra neapmokėtų įmonių obligacijų suma sudaro 500 mlrd. EUR, t. y. 20 % šalies BVP. Beveik 50 % šių obligacijų priklauso šalies bankų sektoriui. Dėl daugelį metų besitęsiančios žemų palūkanų normų aplinkos žemiausio investicinio reitingo įmonių

obligacijų dalis bankų balanse padidėjo nuo 10 % iki 40 %. Ekonomikos nuosmukio atveju dėl tokių akcijų paketų patiriami nuostoliai galėtų destabilizuoti šalies bankų sektorių. Atitinkama institucija galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis = Ne finansų bendrovės
2. Pozicijos rūšis = Visos skolos vertybinių popierių pozicijos
3. Įkaito rūšis = Neužtikrinta

Tai yra KPD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytų trečiojo sektoriaus pozicijų pogrupis.

45.5 pavyzdys. Tarkime, kad P šalyje namų ūkių įsiskolinimas yra palyginti didelis, o būsto rinkos pažeidžiamumas – ženklus. Be to, P šalyje didelė dalis bankų taiko IRB modelius. Šalies lygmeniu būsto paskolų dalis gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje yra didelė, o vidutiniai rizikos koeficientai – mažesni nei kitų ES šalių. Šiuo atveju atitinkama institucija galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis = Fiziniai asmenys
2. Pozicijos rūšis = Mažmeninės pozicijos
 - 2.a. Rizikos pobūdis = (Vidutinis) rizikos koeficientas < 20 %
3. Įkaito rūšis = Gyvenamosios paskirties nekilnojamasis turtas

Tai yra KPD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytų pirmojo sektoriaus pozicijų pogrupis.

46.6 pavyzdys. Tarkime, kad Q šalyje bankų sektoriui būdingas žemos kredito kokybės balansas. Dėl daugelį metų šioje šalyje vyravusios žemos palūkanų normos atsirado struktūrinis pažeidžiamumas. Ateityje padidėjus palūkanų normai, dėl neveiksnių paskolų atsinaujinimo rizikos Q šaliai gali kilti didelė sisteminė rizika. Tokiu atveju atitinkama institucija prevenciniais tikslais galėtų taikyti sektorių sisteminės rizikos rezervą šiam pogrupiui:

1. Skolininko arba sandorio šalies sektoriaus rūšis = Ne finansų bendrovės

- 2. Pozicijos rūšis = Visos pozicijos
 - 2.a. Rizikos pobūdis = Neveiksni pozicija (santykis) > 5 %
- 3. Įkaito rūšis = Komerčinės paskirties nekilnojamasis turtas

Tai yra antrojo sektoriaus pozicijų, nurodytų KRD V 133 straipsnio 5 dalies b punkte, pogrupis.